

rijksuniversiteit
groningen

***Inclusiever werken, ja,
maar hoe de schotten en strakke structuren
doorbreken om de aansluiting onderwijs-
jeugdhulp passend te maken?***

Alexander Minnaert

***Dag van de AOJ teams V(S)O
Hoogkerk-Groningen***

2 november 2023

Opbouw keynote

1. Man bijt “verbinding onderwijs-jeugdhulp”
2. Inclusiever werken: uitdagingen voor een verbindend beleid en een inclusiever klimaat

1. Man bijt “verbinding onderwijs-jeugdhulp”

Een 'naadloze' transitie/decentralisatie van de overheid naar de gemeente (2015)

Maak je geen zorgen: een warme overdracht ...

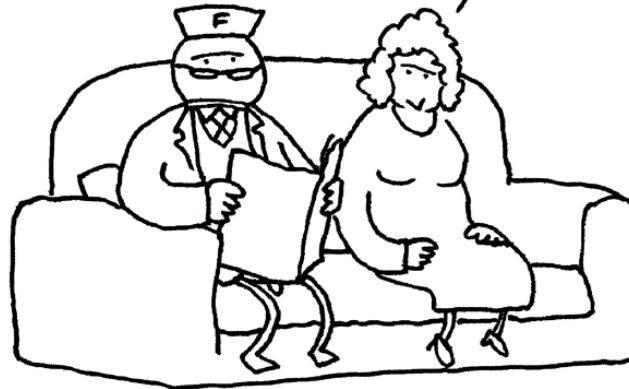

Passende (jeugd)zorg ? (sinds 2015 bij gemeenten)

FOKKE & SUKKE KUNNEN GEEN JEUGDHULP KRIJGEN

DE PSYCHIATER VAN JENNE
ZIT IN EEN KLINIEK IN GENÈVE

OVERSPANNEN GEWORDEN
DOOR DE TRANSITIE NAAR
DE GEMEENTEN

RGvT

Passend onderwijs ? (WPO, 2012; PO sinds 2014)

“Scholen modderden te lang aan met zorgenkind”

(LC, 13 november 2017)

Leerlingen met gedragsproblemen werden drie jaar geleden plotseling verwezen naar het regulier onderwijs. Wie het niet redt, eindigt uiteindelijk toch op een speciale school. Die puilen inmiddels uit.

rijksuniversiteit
groningen

“Te weinig ondersteuning voor zorgleerling”

(nos tv, 28 juni 2016)

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2114110-te-weinig-ondersteuning-voor-zorgleerlingen>

“Onvoldoende beschermd”

(Commissie de Winter, 12 juni 2019)

Het leed dat de slachtoffers is aangedaan, is groot. We moeten luisteren en leren om te komen tot een jeugdzorg die beter beschermt.

Jeugdbeschermer: “Ik zoek al negen maanden naar een passende vervolgplek voor een jongen. Ik vind dat gewelddadig!”

Verschillen tussen jeugdhulp-onderwijs én voorwaarden:

- * Cultuurverschillen: de verkokerde manier van werken in jeugdhulp/het op eilandjes werken binnen onderwijs
- * Druk op het terugdringen van de gespecialiseerde zorg staat haaks op de behoefte: gemeente nog niet klaar
- * Gewenste zorg komt niet van de grond: drift naar dalende tarieven en bureaucratie kost veel geld (tijd)
- * Transitie en decentralisatie JZ naar gemeente en WPO: té gescheiden implementatie en eigen valkuilen
- * Wie is verantwoordelijk voor wat in de zorgketen?

Voorwaarden wettelijk kader Passend Onderwijs:

- * Leerlingen krijgen zo goed mogelijk onderwijs
- * Ouders zijn betrokken bij hun kind op school
- * Docenten zijn goed toegerust in onderwijs+zorg
- * Scholen werken goed samen met jeugdzorg en gemeenten
- * Doelmatige investeringen

Lijnen van verandering met WPO: van curatief naar preventief, van indiceren naar arrangeren, van sectoraal naar integraal/intersectoraal

Uitgangspunten beleidskader voor de decentralisatie:

- * Meer participatie en zelfredzaamheid
- * Eigen kracht, verantwoordelijkheid en sociale netwerk
- * Steun is – waar mogelijk – preventief en eindig
- * Samenhangend aanbod voor iedereen
- * Handelen vanuit vertrouwen en (kunnen) loslaten
- * Opvoeding door ouders versterken + competenties ↑
- * Hulp zoveel mogelijk in directe leefomgeving (thuis, school, buurt) aanbieden

Nader uit te werken: zorg op en rond de school !

Gedeelde uitgangspunten passend onderwijs & jeugdzorg:

- * Vroegtijdig ondersteunen eigen kracht
- * Kijken naar mogelijkheden en kansen (potentieel)
- * Invliegen van ondersteuning (i.p.v. verwijzen)
- * Integraal en dicht bij de bron beoordelen van behoeften
- * Samen vaststellen van ondersteuningsbehoeften
- * Snel en nabij bieden van passende ondersteuning
- * Integrale ondersteuning in/door onderwijs en hulpverlening in 1 arrangement (i.p.v. gespecialiseerd en geïsoleerd)

Hoe dit succesvol implementeren?

rijksuniversiteit
groningen

“Samenwerking moet beter in de jeugdzorg”

(NOS Jeugdjournaal , 9 november 2019)

<https://www.youtube.com/watch?v=MorIzxnkqFg>

2.

Inclusiever werken: uitdagingen voor een
verbindend beleid en een inclusiever klimaat

Ontwikkelingsperspectieven en
ondersteuningsbehoeften ...
staan centraal
(*stoornissen niet*)

Ontwikkeling(spectieven) & ondersteuningsbehoeften

Centraal dient te staan :

Perspectieven aanreiken aan alle jongeren (en hun omgeving) gericht op een zo optimaal mogelijke ontwikkeling (*ontwikkelingsgericht & behoeftenondersteunend*),

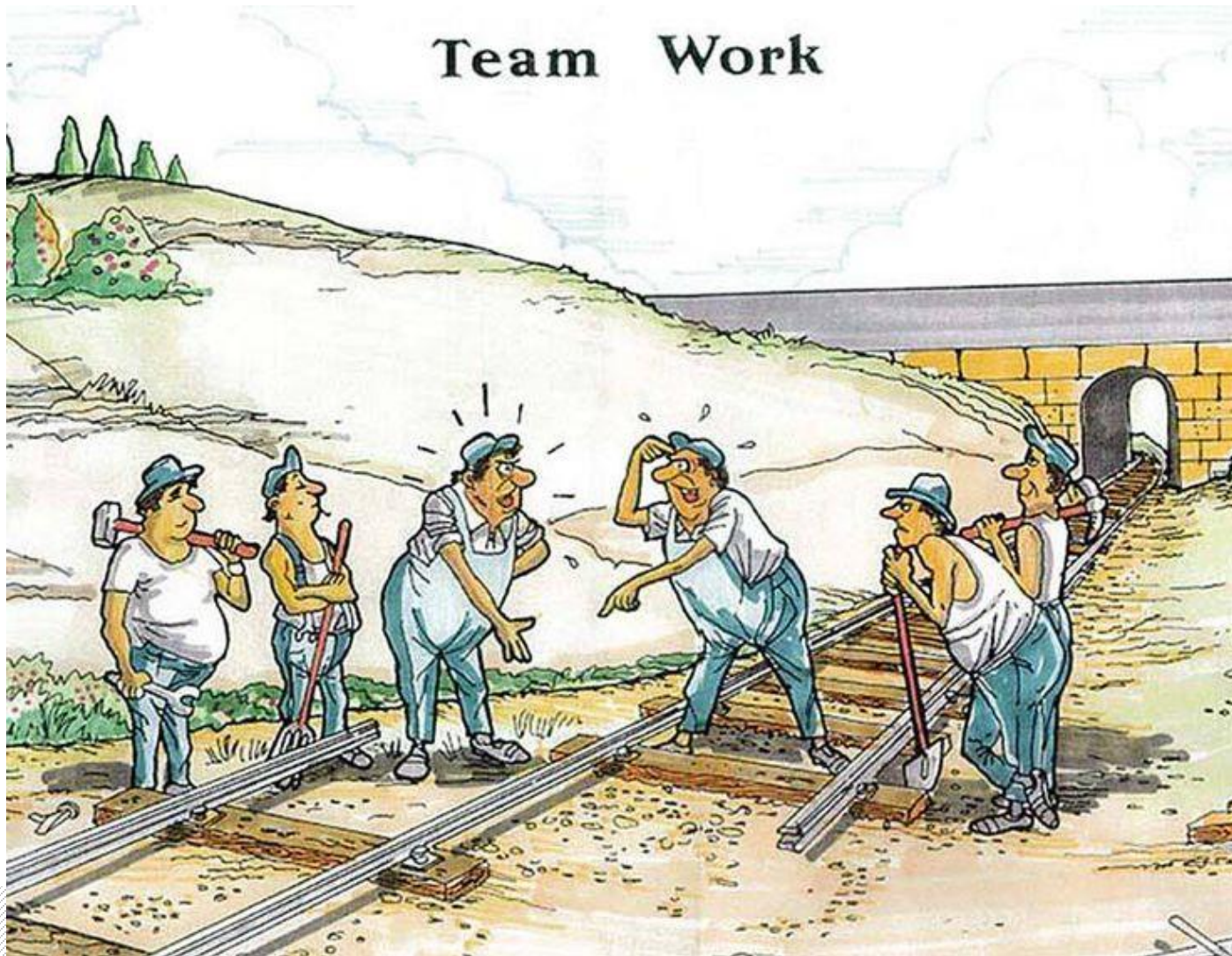
om hen haalbare (start)kwalificaties mee te kunnen geven gericht op de arbeidsmarkt / op de samenleving,
én

om speciale en toegankelijke zorg aan te bieden voor de jongeren (en hun omgeving) die dat nodig hebben.

Oplossingen, werkpunten ...

- * Jeugdhulp dichterbij school: sectoren bij elkaar
- * Niet alleen structuren veranderen ... ook mindset
- * Systemen beter op elkaar laten aansluiten
- * Professionalisering: niet apart, maar juist samen en op consultatieve wijze (leren van good practice) !
- * Afstand school-jeugdhulp aanpakken:
geen jongere (te lang) tussen wal en schip (idem voor ouders)

UNESCO Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action

“Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning (opportunities) for all”

- Inclusion: gender equality and equal access
- Learner-centred, active and collaborative pedagogical approaches
- Quality of learning, both cognitive and non-cognitive

Onderwijs+zorg 2030

Leerling:

- sociaal-emotionele ontwikkeling versterken
- schoolse vaardigheden versterken
- motivatie, plezier, inzet en “samen” versterken

Leerkracht/docent:

- Aansluiten bij mogelijkheden en behoeften van de leerling
- Vroegtijdig signaleren en handelen
- Assessment / pedagogiek / curriculum “durven” aanpassen
- Goede inclusieve relatie (ook met ouders)

Onderwijs+zorg 2030

Ouders:

- Relatie met school versterken
- Ouderbetrokkenheid stimuleren

School:

- Inclusief pedagogisch klimaat
- Coöperatief werken
- Competenties versterken
- Drivers aanreiken: faciliteiten, systemen en visie
- Flexibel/wendbaar (transformationeel) leiderschap

Uitdagingen op het snijvlak tussen onderwijs en jeugdhulp

- * onderwijs en zorg: geen geheel, vele schijven
- * onderwijs is teveel naar binnen gekeerd
- * het doorbreken van op (speciale) eilandjes te werken
- * gevaar van ‘pulling’ effect van zorgzame scholen/hulpverleners

- * betrokkenheid op de werkvloer en bij management vergroten
- * de leerbaarheid van de jongere & van de onderwijszorgketen

- * het inzetten van coöperatief werken in jeugdhulp en onderwijs
- * focus op duurzaamheid, differentiatie & professionalisering

Inclusiever ... “op zijn op weg naar”

- * Leren van elkaar en proces goed evalueren (en in overleg bijsturen waar nodig)
- * Inclusief waar het kan, maar billijk en goed onderwijs staan altijd voorop (Incheon declaration)!

Samenvattend: belangrijke bouwstenen voor inclusiever werken

- * 1 visie ontwikkelen en die visie ook in actie vertalen
- * Gezamenlijk professionaliseren (1 taal leren spreken)
- * Elkaar weten te vinden (VO-VSO)... communicatie en vertrouwen, ook netwerken integreren
- * Leren van elkaar en proces goed evalueren (en in overleg bijsturen waar nodig)
- * Balans eigen kracht en zorg voor kwaliteit versus toenemende werkdruk

rijksuniversiteit
 groningen

Transforming inclusive education

(Shelley Moore)

- › <https://www.youtube.com/watch?v=RYtUIU8MjIY>

Dank voor uw aandacht !

Referenties

Meijer, W., Felder, V., Minnaert, A., & Veenstra, A. (2016). *Over leerlingen gesproken... De IB'er als drijvende kracht achter de cultuuromslag die 'passend onderwijs' heet*. Dordrecht: Instondo. [ISBN: 978 94 6317 024 6]

Minnaert, A., & Meijer, W. (2018). Van 'ieder voor zich', via samenwerken, op weg naar coöperatief werken in de onderwijsketen. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 57(3-6), 136-142.

Smeets, E., & van Veen, D. (2018). *Samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp. Onderzoek naar succesfactoren en praktijkvoorbeelden*. Nijmegen; KBA Nijmegen / Zwolle: Hogeschool Windesheim / NCOJ.

UNESCO (2016), *Education 2030: Incheon Declaration. Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all*. Paris: Unesco.

https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf